

Nagroda E. Brosta dla ZK-P

Przed tygodniem opublikowaliśmy obszerny materiał z uroczystości wręczenia Nagrody imienia Ericha Brosta. Pierwszym jej laureatem zostało Zrzeszenie Kaszubsko - Pomorskie. Ta podniosła impreza odbyła się w Dworze Artusa w czwartek 19 września br.

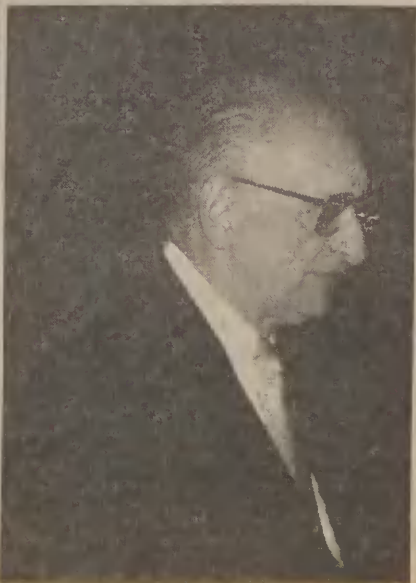
Wdowa po Erichu Broście, która za chwilę wręczy nagrodę prezesowi Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego Janowi Wyrowińskiego

Były ambasador Polski w Niemczech Janusz Reiter jest Kaszubą rodem z Kościerzyny. W pięknej laudacji podkreślił szczególne zasługi Kaszubów w dziele rozwoju dobrych stosunków polsko - niemieckich. W prywatnej rozmowie powiedział też, że na ogół Niemcy mało o nas wiedzą. Aczkolwiek nie ma tam osób mających tu korzenie, jak na przykład dyrektor największego banku w Niemczech pochodzący spod Krokowej.

Były Minister Spraw Zagranicznych Władysław Bartoszewski był podobnie jak ambasador Janusz Reiter - członkiem kapituły, która przyznała nagrodę Zrzeszeniu Kaszubsko - Pomorskiemu. Na uroczystości bardzo szeroko przedstawił rolę stosunków polsko - niemieckich w budowaniu bezpiecznej Europy.

„Wielką dojrzałość polityczną wykazali Polacy nie sprzeciwiając się zjednoczeniu Niemiec” - powiedział między innymi Władysław Bartoszewski

Aleksander Labuda

MÒDZIŁA

Lezi zòtnérz w cemnym lese,
Co za krój òjczësti pòdł.
A aniótk mù redosc niese,
Dësza jegò widzy ród.
Bò chto za krój òjców dżinie,
Nieba gwësno ten nie minie.
Dësza pùdze hejnë za mną
Kādë redosc wiòlgò je,
Cało w kùlã pùdze cemną,
So w kaszëbsczi zemi mdze.
Niech mù szëmã las zaspiéwò,
Niech zymk kwiatã grób òdzéwò.
A chto tu pò latach przindze
Hewò na ten jistny mòł.
Niechże bëne se tej wéndze
Czej mù las zaspiéwò zól:
Za ce brace krew më lełë,
Za Kaszëbską zëcé delë.

Wiersz Aleksandra Labudy (Guczowégò Macka) zawarty jest w pierwszym poetyckim zbioru literata, który właśnie się ukazał. Wydawcą jest oficyna „Szos”, zaś drukiem zajęła się „Rumina”.

Jaka jest istota kaszubszczyzny?

Zamieszczony w 37. numerze „Nordy” artykuł A. Jabłońskiego „A gdzie są Kaszubi?”, niespodziewanie wywołał, wśród czytelników naszego pisma, dyskusję nad prowadzoną od kilku lat polityką Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego. Na szczytach tej organizacji dominuje obecnie pomorszczyzna. Świadczy o tym chociażby fakt, że do najważniejszych zadań ZK-P w najbliższym czasie należy organizacja Kongresu Pomorskiego.

Przykłady działań zmierzających w kierunku rozmycia idei kaszubskiej, można by mnożyć. Zdajemy sobie sprawę, że wypowiadając takie myśli, nie przysparzamy sobie zwolenników. Mamy jednak nadzieję - popartą licznymi sygnałami - że w takim myśleniu nie jesteśmy osamotnieni.

Zbliża się 40-lecie Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego. Główne uroczystości związane z tym jubileuszem, zaplanowane zostały na grudzień. Pora zatem zacząć na naszych łamach wymianę

myśli dotyczących istoty ruchu kaszubskiego. Na początek zdecydowaliśmy się wydrukować fragmenty dwóch listów, które nadesłał we wrześniu 1990 r. do redakcji Tarczęźnë niezjący już wybitny profesor Abdon Stryszak.

„...Chcòt bë jò wëtożëc wama pòrã mësłòw ò mòjim pòzdratkù na Kaszëbstwò. Wedle ks. Zëchtë pòjãcé Kaszëbstwò òbjimò lud ë zemiã kaszëbską. Kulturã kaszëbską Zëchta nazëwò Kaszëbizną.

CĚZ JE CZĚC

W ubiegły poniedziałek na szczycie Wieżycy, a następnie w pensjonacie „U Stolema” w Ostrzycach, odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów i odznaczeń Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki oraz nagród Wojewody Gdańskiego, przyznawanych co roku z okazji obchodów Światowego Dnia Turystyki. Tym razem wśród nagrodzonych było także Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby.

W środę 2 września, w Sierakowicach odbyło się wręczenie dyplomów ukończenia Studium Edukacji Regionalnej i Alternatywnej. Studium działa od roku przy Uniwersytecie Gdańskim, a zajęcia odbywały się dotąd - dzięki finansowej pomocy Urzędu Gminy - w Sierakowicach. Brało w nich udział blisko 40. nauczycieli ze szkół na Kaszubach.

Za kilka miesięcy organizatorzy Studium zamierzają rozpocząć kolejny rok pracy z nauczycielami. Nie wykluczone, że nowym miejscem spotkań uczestników Studium, będzie Wejherowo. Trwają w tej sprawie rozmowy z władzami miasta, a także z przedstawicielami samorządów nordowych gmin. Pośredniczą w nich członkowie wejherowskiego oddziału ZK - P. Decyzje zapadną być może już

w najbliższą sobotę na spotkaniu w siedzibie oddziału.

Czwartego października dyrekcja Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko - Pomorskiej zaprasza wszystkich zainteresowanych twórczością Aleksandra Majkowskiego, na sesję naukową poświęconą osobie tego znakomitego działacza kaszubskiego, publicyści i pisarza. Referaty przygotowali naukowcy z Polski i z Niemiec. Początek spotkania w Pałacu Przebendowskich w piątek o godzinie 9.00.

W Bąckiej Hucie w Gminie Sierakowice, na najbliższą sobotę, zaplanowana została uroczystość poświęcenia nowo wybudowanej, stylowej chaty kaszubskiej i pięknie wyrzeźbionej kapliczki. Właścicielką tych zabudowań jest Gertruda Harsch. Ta mająca niemiecką narodowość Kaszubka, wyjechała z rodnej ziemi kilkadziesiąt lat temu. Teraz powróciła, by jak mówi, na ojcowiznie dożyć swoich ostatnich dni. Obejście pani Harsch w Bąckiej Hucie już teraz należy do architektonicznych osobliwości naszej ziemi.

Nasze imiona i nazwiska

Leopold, Leopolda, Leopoldyna

Germańskie imię dwuczłonowe: w I członie staro-wysoko-niemiecki rdzeń *leut* lub *liut* o znaczeniu „naród, lud”, a w II przymiotnik staro-wysoko-niemiecki *bald* „odważny, śmiały”. W starogermańskim brzmiało ono *Luitpold*, potem zlatynizowane zostało do postaci *Leopoldus*, z czego regularna (po odrzuceniu końcówki - *us*) polska postać *Leopold*. W innych językach brzmi ono *Leopold*, jak w angielskim, bułgarskim, czeskim, duńskim, fińskim, francuskim, niemieckim, norweskim, rumuńskim, słowackim i szwedzkim; *Leopoldo* w hiszpańskim i portugalskim; *Leopoldas* w litewskim; wariantywnie: *Leopold* lub *Leopoldus* w holenderskim, *Leopold* lub *Poldo* w macedońskim, *Leopold* lub *Polde* w słoweńskim, *Lipót* lub *Leopold* w węgierskim, *Leopoldo* lub *Poldo* we włoskim. Imię żeńskie brzmi najczęściej wariantywnie: albo jako *Leopolda* lub *Leopoldina* (nie wchodząc w szczególności ortograficzne).

Imię *Leopold* nosił św. Leopold, margrabia Austrii (1073 -

1136), patron Dolnej Austrii i jeden błogosławiony Leopold. Było imieniem dynastycznym w Austrii, Belgii i w Niemczech. W Polsce zostało udokumentowane od XIII w. w postaci *Lipolt* (r. 1447), *Libelt* (r. 1459), por. nazwisko filozofa Karola *Libelta* (1807 - 1975) i w postaciach latynizowanych: *Lipoldus* (r. 1308), *Lupoldus* (r. 1283), *Lipuldus* (r. 1374), *Leipoldus* (r. 1273), *Leopoldus* (r. 1374), *Leupoldus* (r. 1339), *Leupuldus* (r. 1369) i *Lepuldus* (r. 1369).

Nosili to imię m.in. Leopold Starzeński (1834 - 1904), poeta i dramaturg, Leopold Staff (1878 - 1957), poeta Leopold Infeld (1898 - 1968), fizyk. Imię *Leopoldyna* miała matka Leopolda Staffa (1855 - 1919), po której otrzymał imię jej syn, wielki poeta. Słownik imion współcześnie w Polsce używanych wymienia imię *Leopold* u 8162 obywateli, *Leopold 2*, *Leopolda* 286 obywateli, *Leopoldina* 5, *Leopoldine* 1, *Leopoldyna* 128, *Leopaldyna* 1.

Imieniny 15 XI.

Edward Breza

Bróma

dokùnczenié

Részków Léna bëła spòsobnym dzéwczęcã. Pòznòł jã ù cotezi na roczèznie. Léna sedza naprocem niegò è ùsmiëwa sã z letka. Òd razu mù wpadła w òkò è zaczął do ni wrëjowac. Czëj miòł ju pòrà zsziwków wiërtzów dlò Lénë zapisóné, òna rzekła że nick z tegò nie mdze. Jakò bëła przëczëna nicht nie wié. Pròwdã je, że stòrò Részka nie baro ledòł Huberta. Nie nadòwòł sã wedle niegò na chłopa dlò jegò córczi. Hubertowi jakbë zapadła sã zemia pòd nogama. Szukòł zabëcégò w kamròctwie z Józwą, chtëren z dówna prowadzył wiesolë zëcé. Chłop lubił wëpic, rozmiòł grac na akordionie è ròz czedës nawetk gròwòł na zabawach. Terò wicy widzec gò bëło przë szkłe z piwã jak w robòce. Òstòł òn kumplã Huberta ò czim wiedzelë nawetk szandarzë. Sedzelë pò karczmach è czãsto spiëwelë na szasëjach w nocë. Hubert zgòdzył sã ze swòjim namieniem. Zaczął zabëwac ò Lénie. Na zymku przëszła wiédza, że Léna sã

zeni. Ji kawaler nie bëł nasziñcã.

- A mòže chcelë jachac kòl Trepczików. Wkòł? - Józwa zaczinò bëc nerwës òd dlùdzégò zdaniégò. Bùdla sã skùncza a wieselnikòw wcyg widzec nie bëło. Òbleczënk w jaczi gò Hubert wcësnął bëł tëli smiészny co pistrowati. Òsoblëwie pòd pòchama cësnãłò gò bezsertno. - To mie ju mierzy!

- Jesz chwilã. Choba ju jadã! - wëkrzikał Hubert, bò zeza krzów na skrãce drodзи ukòza sã biòłò taksa a za nią drëgò è trzecò.

- Jo! Chùtkò. Òni jadã! - Hubert wstòł z tròwë. Dłudzi jak szach, òbklòł tak jak Józwa w pròwdzëwë skòrznie ze skòrë, biòłë lniané bùksë, w jistną kòszlã è mòdry liwk. Pòprawil kłobuk na głowie è zaczinò ùstawiac przez drogã żerdzkã òbstrojonã w krëpòwë kwiatë è szlëfë. Nie jidze mù ta robòta. Sznaps è nerwë pãtalë mù nodzi è rãce. Z Józwą je jesz gòrzi. Ledwò stoi na nogach. Akordion nie grò le pizgòli.

Biòli mercedes stanãł dëcht przë brómie. Slòdë całò karawana.

Hubert zaczął spiewac piesniã dlò młodi pòrë. Głos mù sã zaczął łómac chòc widzòł mało wiele. Słuchowé wid sklenil sã w autowëch rutach è òslepiwòł. Nie widzòł skarnie Lénë. Wnym wëròsł przed nim stòri Részka. Widzec bëło, że gòrz gò pòli.

- Të strëchù! Të naczidlòkù, lelòkù! Nie czuł të, że jò ce nie chcã widzec! Cëz të wëròbiòsz tuwò za szopczì patolo jeden! - Wrzasnął z całi mòcë na Huberta è zaczął gò òbkladac pò gãbie, pùklu, brzëchù. - Jò ce nauczą Lénie w drogã wchadac!

Hubert zgrùdzony przëjimòł wszëtczë ùderzënczi jaż pòdl na tròwã kòl drodзи. Részkówi krzik miészòł mù sã w głowie z hërlëką Lénë è wiesëlnych gòscy chtërny chcelë wstrzëmac òbarchniałégò chłopa. Józwë ju nie bëło. Sëpòł przez pòla. Akordion leżòł kòle drodзи. Hubertowi zrobiò sã dzywnie

letkò. Widzòł jak Léna sòdò kòl niegò na tròwã, jak biòłim sznëpelnikã òcërò krëwiã z jegò skarnie, cos gòdò zdrzãcë w jegò òczë. Wszëtkò jakno jegò wiërtza:

Na tròwie

Westrzòd farwistëch kwitkòw

Sedzysz Të,

Jò jem kòl Ce,

Zdrzã w Twòje òczë

A wëda spiëwò nama

Skòczków piesniã.

Hejnë bòcòn klekòce,

Wiodra przasny pòch

Móm bëne se

Wid mie slëpi òczë.

Jò zdrzã na Ce.

Na tintowim niebie

Słunuszko gòrącë

Przedkòwsczi plinë

Jò zdrzã w Twòje òczë

Je ceptò,

Je czerwiñc...

Witold Bòbrowszi

Jaka jest istota kaszubszczyzny?

dok. ze str. 1
Hewò jò òd samégò zòczatkù zajimòt sã wiedno kaszëbstwã ë ùwòzòt, że kaszëbsczé òrganizacëje regionalné mùszã zajimac sã całim kaszëbstwã, a nie le kaszëbizną... Zgròwã ë pòwinnòtã Kaszëbsczégò Zrzeszeniégò je wic stara ò ùtrzymanie ë rozrost pò równo dësznëch a materialnëch wòrtnotów, z jaczima spartaczonò je jawernota (tozsamość) ë mòżnòta tãrwaniò Kaszëbów na zemi starków. Kaszëbstwò, wedle mòjò ùdbë, nie je to to samò, co rësznòta pòmòrskò, bò Pòmòrzé, to nie je region, le prowincjò, z etnicznégò pãktu zdrzeniò - niejednolitò. Za przédnã

zgròwã Zrzeszeniégò Kaszëbsczégò, jakò òrganizacëji spòleczny, ùwòzòm pròcã dlò dobra Kaszëbów, chtërna mò jima służec a bëc ùżitecznò, przëniesc profitë ë to nie le dëchòwé, ale téż materialné. Człòwiek, zebë bëc, mùszì téż miec.

(...) Jò òd zòczatkù bët za zdinamizowanim kaszëbsczì spòlecznoścë, za spòleczny ò gòspòdarczim ùaktiwnienim Kaszëbów, za kòniecnoścã ùtrzymanio naszì zemi w rãkach Kaszëbów.

(...) Stojã téż za ùtrzymanim jawerni, rozniejąc pòd tim pòjãcym jãzëk, kulturowé tradicëje, ùstawë (zwëczy) ë to co nazëwóm etosã kaszëbsczim. Niech w kaszëbsczich chëczach òdżiń jawernotë nigdë nie

wëgasnie. Na ògle chòdzëto mie wiedno ò rozrësznanié Kaszëbów, cobë nauczëlë sã za sobã stojec, a nie wiedno zdelë, co przëbëlcowic wëmëslã.

(...) Kaszëbóm nòlezi wzmòcnic krzept, dac dżëgszi wid, nauczëc jich zdrzeniò dali swòjégò pòdwòrza, zachãcywac do spòleczny pròcë.

(...) Pròwda, że inteligencjò je przédnã szëchtã kòzdi spòlecznoścë, ale òstojã kaszëbstwa wiedno bët ë chòba dali je kaszëbsczì lud. Lud ùtrzimòt przez wszëtczë czasë rodną mòwã. Wszëtkò, co w nas dobrégò, wënioslë më z najich kaszëbsczich domów.

(...) ZK-P. rëchtuje sã za wskòzama sp. Bãdkòwsczégò. Kaszëbstwò nie je tam gòwnã zgròwã

- wòznã, le nie jedynã. Deje Bãdkòwsczégò sã bëlné ë ni mùszì jima zawadzac. (...) Wa ni mòżeta jedny drëdzim szkòdzëc, abò szkalowac, le wespòt pròcowac.

(...) Wiele barò wòznëch dlò jestë kaszëbsczì spraw, òstato jakbë na stro-nie. Ale to terò mùszì nadrobic. Ròbta nie le na bëten, ale wicy do bëna...

Te przytoczone powyżë sòwa sp. Abdona Stryszaka, brzmiã jak testament. Choć pisane przed sześciu laty, wciąż naszym zdaniem pozostają aktualne. Mamy nadzieję, że nie pozostaną one bez oddźwięku i czytelnicy „Nurdy” zechcą podzielić się z nami na łamach pisma swoimi refleksjami dotyczącymi istoty kaszubszczyzny.

Redakcja

Janusz Kowalski

Przeciw pewnym określeniom

Wanda Kiedrowska rozpoczęła artykuł „Nie-Kaszubom chwala” „Norda” nr 26/96 od słów prof. Edwarda Brezy, że „język kaszubski trzeba kultywować ze względu na szacunek dla przodków. To jest bogactwo!”. A w artykule wstano Wanda przytoczyła też słowa innego profesora, mianowicie Alfreda Majewicza z Poznania, który „zaliczył język kaszubski dla żywego zabytku kultury”.

Retroargumenty

Nie podobają mi się te określenia. Przypominają one pewną szkolną anegdotę. Uczeń pyta nauczyciela, dlaczego właściwie mamy czcić Mickiewicza? Bo - słyszy w odpowiedzi - Mickiewicz wielkim poetą był!

To, że język kaszubski jest ważnym wyznacznikiem tożsamości kaszubskiej grupy etniczno-kulturowej, że określa jej zasięg, pozwala na wewnętrzną samoidentyfikację, że bez języka nie ma dorobku kulturalnego grupy, jej obrzędów i zwyczajów, to że kaszubski jest wartościowy, bo jest zabytkiem, niewiele przekonuje do pielęgnowania kaszëbiznë. Kryzys języka kaszubskiego jest na to dowodem.

Kaszëbizna, w ogóle regionalizm kaszubski jest ważny nie tylko ze względu na przeszłość, ale dlatego, że nadaje się najlepiej wśród wszystkich polskich (a zwykle słabszych) regionalizmów, żeby zapoczątkować odrodzenie regionalne całej Polski. A bez regionalnej struktury państwa nie utrzymamy się wśród dobrze, tj. regionalnie, zorganizowanych państw Europy.

Elementem etosu Kaszubów jest ich wielka ideowość. Pisał o tym w „Ładzie” nr 28/88 ksiądz Henryk Skorowski. Wielka ideowość spowoduje, że Kaszubi zaakceptują, przyjmą regionalną argumentację użytą w obronie kaszëbiznë. Ale trzeba z tą argu-

mentacją iść do słuchaczy, do szkólnych i w ogóle do rządzących szkołami na Kaszubach, do świątłych księży, w ogóle do kaszubskiej inteligencji, a poprzez nią w lud.

Operowanie prawie tylko argumentami wywodzącymi się z przeszłości (retroargumentami) jest na rękę wrogom Kaszubów. To oni, niby sprzyjając Kaszubom, zezwolili na powstanie Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie poprzez co argumentowali, żeby żywą kaszëbiznë wepchnąć do muzealnych magazynów. I tak to trwa. Odzywają się co pewien czas z otchłani gabinetów naukowych głosy, żeby to muzeum przekształcić w Instytut Kaszubski (z muzeum i biblioteką jako jego członami), który by w przyszłości wraz z kaszubskimi katedrami Uniwersytetu Gdańskiego, stał się Uniwersytetem Kaszubskim. Niestety, prawie nie się - poza słowami - w tym zakresie nie dzieje.

Drugim, poza retroargumentacją, co mi się nie podoba, jest określenie

kaszubsko-pomorski.

W 1956 roku powstało Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, ale niemrawe było jakieś takie. Nie wiodło mu się. Nie miało ani lokalu, ani pieniędzy, mało też ludzi do pracy, chociaż w tym czasie w Wojewódzkiej Radzie Narodowej (kadencja 1957 - 59) był Lech Bądkowski, a aż do 1962 roku także

Aleksander Arendt, Tadeusz Bolduan i Jan Piepka.

W tym samym czasie powołano Zrzeszenia Kociewskie. Też mu się nie powodziło.

Połączyć je i nowej organizacji nadać ogólniejszą nazwę, oto co - nie bez udziału władz politycznych - postanowiono. W wyniku takiego posunięcia rzeczywiście do Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego zaczęli, oprócz Kaszubów, napływać ludzie z innych części Pomorza oraz aklimatyzujący się przybysze z innych części Polski, ostatnio określający się jako Kaszubi z wyboru.

Co było dalej, powszechnie wiadomo. W miarę jak słabła Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, a etapami tego słabnięcia były lata 1968, 1970, 1976 i 1980, krzepło Zrzeszenie. Kaszubi z wyboru dodawali mu wigoru, a i obudzili się Kaszubi z urodzenia.

Przekształcenie dwóch ZK w ZK-P dało pozytywny rezultat, ale spowodowało także rozwodnienie kaszubskości w nie określonej, ogólniejszej, a trudnej do zdefiniowania pomorskości. Spowodowało, że niektórzy działacze ZK-P, a nawet wysokiego szczebla, za równorzędne uznają Kaszuby, Kociewie, Bory i Krajnę (przy czym myślą tylko o jej części wschodniej). A tymczasem to nie kaszubskie (a kujawskie) człony społeczności zrzeszonej są tak nieruchawe, że stanowią już swoją inercją zagrożenie dla kaszubskiego zrzeszenia.

Słowem, uważam, że zabieg z 1964 roku, dobry przez długie lata, obecnie wyczerpał swój potencjał. Zrzeszenie, jako całość, przez swą rozległość słabnie.

Nadanie w statucie ZK-P podczas Nadzwyczajnego Zjazdu Delegatów

w 1994 roku form organizacyjnych grupom oddziałów trzeba wykorzystać, zmierzać do utworzenia kociewskiej grupy oddziałów ZK-P, a w perspektywie do odtworzenia Zrzeszenia Kociewskiego. Także na bazie tucholskiego oddziału ZK-P powinno powstać Zrzeszenie Borowiackie.

Z tą sprawą ma pewien związek trzecie określenie, które mi się nie podoba. Jest to

Pomorze Nadwiślańskie

mające podporządkować Gdańskowi Pomorze Wschodnie oraz całe Kujawy aż poza Włocławek. A są to przecież regiony odrębne w zakresie fizycznogeograficznym, pierwotnie-historycznym, gospodarczym, etnicznym i kulturowym. Kaszuby zginą w Pomorzu Nadwiślańskim zdominowane przez obszary nie kaszubskie.

W prawidłowo ukształtowanych regionach występuje wyraźny skok między stolicą regionu a miastem następnym. Tak nie jest na obszarze Pomorza Nadwiślańskiego, gdzie Gdańsk jest niewiele większy od Bydgoszczy.

Trzeba zmierzać do powołania województwa (regionu) bydgoskiego (kujawskiego) w granicach sprzed 1975 roku z tym, że kaszubskie Chojnice powinny przejść z tego dawnego bydgoskiego do województwa gdańskiego. Ponadto Chojnice są koleją lepiej skomunikowane z Gdańskiem niż z Bydgoszczą. Natomiast do bliższej mu Bydgoszczy należałoby podłączyć Złotów w obecnych projektach sztuwnie podporządkowany Poznaniowi.

Janusz Kowalski

Zatoka Pucka

Wśród wieczornych rozmyślań o wiosennym zmroku
gdy myśl błądzi hen w helskiej kosy skraje
widzę moją cudowną zatokę falującą
nie wiem, rzeczywistość czy mi się zdaje

Zaś w falach pełnych uroku
widzę dumę i siłę nadziemską
tak bym chciał płynąć po bryzie stoku
objąć dłońmi toń niebieską.

Gdy wpatruję się nadal z zachwytem
w twe fale pięknie spienione zwoje
zrozumiałem twierdzeniem niezbitym
że ty, zatoko, piękniejsza niż wiersze moje.

Krzysztof Garstkowiak

Ptôszci patriota to wróbel

Latosy zymk przëszedł baro późno.
Nie wiem za czim òn tak długò zdòł, bez
te wszelczé ptactwò spieszëło sã jak le
mògło z bûdowanim swòjich
gniôzdów.

Pierszi na pòdwòrzé przëlecòł
skórc, òdpòczł sobië kãsk na
drzewiëcu, a tej zaczął robic pòrzãk
w swòji bûdze drewniany, chtërna ju
bëła dosc starò. Pò nim przelecała
jaskùlecza, ùdrza że mùszi prawie òd
nowa robic sobië swòje gniôzdo nad
kùchniowim òknã, bù zëma zniszczëła
całą zeszłoroczną ji robòtã. Òd razu
wzãła sã do robòtë bez zòdnégò
òdpòczinkù. Nosëta w dzòbkù z błotka
mùt, a mùrowa jak nòbëlniejszi mùlòrz,
co chwilà spròwdza czë to je doktadno
i równo.

Sykòrka téz zbiëra ràdo to co sã
nadòwało do ji gniôzda, a wëplòtała,
że zòden artista bë tegò nie pòprawił.
Wszelczé ptactwò baro sã spieszëło jed-
den bez drëdzégò. W lëfca bëło tej
czëc: fer, fer, fer... i wnetka wszëtkò
bëło fertich.

edną razã wróbel ùsòdł na płoce a za-
czął cyrkac i knyksac: cyr, cyr, cyr - co
wa sã tak ùrëchlëta? Wa ju mòta swòje
mòle fertich a òd czegò jò mòm zacząc?

Chcòł sã na lóžòka wtrëmòlec do
jaskùleczezi, ale gò nie wpùsca. Skór-
ca miòł strach, bò bël tãgszi, mògł bë
dostac pò karkù. Tak zaczął bûdowac
sóm. Zebròł pòrà stebtów stómë,
kùrzich piór, sëchi trówë. To jegò
gniôzdo wëdrzało jak kòpica smiecy.
Stebta stómë zwisatë jak dładzë ble-
wiãczci, pióra jakbë z pierznë rozdzar-
ti sã wësëpiwatë. Gùlòk, jak graf
chòdzył pò pòdwòrzim a przëzéròł sã
ti całi robòce ptôszci, a rzekł do gqSORA:

- Zdrzë le të, to je widzec chtërne
ptòchë sã swiatowë. Ù nich je wszëtkò
doktadno i szòttno zrëchtowónë, a ten
nasz wróbel nigdzie nie rëzëje i ni mò
zòdnégò pòjãcò jak gdzie jindze
gòspòdarzã. Z niegò je richtich czira.

- Niech òn je czira, ale to je
pròwdzëwi patriota, bò òstaje z nama
na dobrë i lëchi czas.

Krzysztof Witostawa Wolf

Nã zéńdzenim w Rëmi

17 séwnika rëmszi part
Zrzeszeniégò gòscyl • znónégò
kaszëbsczégò literata Stacha Jankã.
Rëmsczë zéńdzenië prowadzonë bëło
pò kaszëbskù, gòsc téz kòrbił w naszi
mòwie, tej i jò zdóm sprawã w rodnym
jãzëkù.

Stach czilë słów nadcził namã
ò kòrzeniach kaszëbiznë, jak téz ò ji
mòlu midzë słowianiszima mòwama.
Ûczëlë më ò Florianie Cenòwie, Hie-
ronimie Derdowsczim, Aleksu Majkò-
wsczim, Janie Karnowsczim ë
jinszëch.

Nie zafelalo téz słowa ò
dzysëjszëch kaszëbszëch dokòzach: ò
„Zsziwkù”, „Nordze”, tomikach
wiërtów Idë Czajiny czë Boženë Szi-
mańszci. Pròwca rzekł téz, że nowi
pisënk kaszëbszci mdze przëjãti przez
ùsòdzców i dopòmòze w
rozkòscérzanim kaszëbiznë.

Miasta to sã zarëzi dlò
kaszëbsczégò c'owa. Òno mdze
rozbrzmiewało we sach. A te malë
karna dzejarzy, Kòscòł i szkòła spra-
wiã, że kaszëbizna nie zadzinie.

K.K.

Norda - Pismiono Kaszëbszci Zemi

Dodòwk do Gońca Rumskiego, Echa Ziemi Puckiej
Adresa redakcëji: Rumia, ul. Morska 15, tel. 712-447, w godz. 9⁰⁰ - 17⁰⁰
Redagùje karno: Eugeniusz Pryczkowski, Kazimierz Klawiter, jak téz Witold
Bobrowski, Bogusław Breza, Ryszard Hinc, Bernard Hinz, Artur Jabłònski
Wëdòwca: Wydawnictwo „Rumina”, drëk - „Rumina”

Përznã szportu

- Lepi bëm sã bëła z pùrtkã òżenia
nizlë z tobã!!!

- Nié, mùlkù, z tak blisczim krew-
nym të sã ni mòżesz żenic - òdpòwiòdò
chłòp.

- Wejle, ti naszi sąsadze są baro
dobronã pòrà - gòdò biãka. Czej òn
jidze do robòtë zawdë jã kùszkò.
Czemù të tegò nie robisz?

- Mùszã sã z nią nòpierwi zapòznac
- òdgadëje chłòp.

- Fräckù, cëz të jòdł dzys na
pòlenkò?

- Kò wołowinã.
- Z aptitã?

- Nié, z marchwiã.

Chòrò w szpitalu:
- Sosterkò, no lékarstwò je taczë
brzëdëczë!

- To nie je lékarstwò, to doch je
pòlenkò.

Na wręczeniu...

Pò czësci oficjalnej mòżna było w przestrzennej sali Dworu Artusa porozmawiac i zastanowic się jak najlepiej spòżytkowac otrzymane - w formie nagrody imienia Ericha Brosta - pieniãdze. Rozmawiajà sami prezesi Zrzeszenia Kaszëbsko - Pomorskiego. Od lewej: wiceprezes Tadeusz Gleinert (wiceprzewodniczãcy Rady Miasta Gdańska), były prezes Józef Borzyszkowski (wicewojewoda gdański), były prezes Stanisław Pestka, wiceprezes Kazimierz Kleina (wojewoda słupski) oraz prezes Jan Wyrowiński (poseł Ziemi Toruńskiej). Najprawdopodobniej gros nagrody zasili budżet tworzącëgo się Instytutu Kaszëbskiego.

Jan Rompski autorem wiersza

W 35. numerze „Nurdy”, w ma-
teriale zatytułowanym „Z Szemuda
w wielki świat”, opublikowałem
również rymowany utwór wygłoszo-
ny na wejherowskim spotkaniu przez
dwóch braci Wroszów. Autor wiersza
był nieznanym nawet dla deklamato-
rów. Osobiście nie spotkałem nig-
dzie tego tekstu w druku.

Nieoczekiwanie i z dużym za-
dowoleniem zadzwonił do redakcji
telefon od mieszkanki Rumi Anieli
Dąbrowskiej, która wskazała autora
wiersza „Czej jò bël taczci malińczci
knòp”. Jest nim Jan Rompski, znany
poeta kaszëbski, autor tomików po-
etyckich: „Pomiòn zwonów” i
„Wiërtë” oraz dramatu „Scynanië
kani”. Rompski był redaktorem

„Zrzeszë Kaszëbszci”, zarówno mu-
tacji przed- jak i powojennej.

Według relacji A. Dąbrowskiej
poeta napisał tekst bezpośrednio
przed I Kongresem Kaszëbskim,
który odbył się w 1946 roku w Wej-
herowie. Był deklamowany przez
Alojzego Czoskę, jednego z odtwór-
ców przedstawienia „Wrëje”, spe-
cjalnie przygotowanego dla kongre-
sowych gości.

Aniela Dąbrowska pracowała w
księgowości powojennej „Zrzeszë
Kaszëbszci”. Znała więc dobrze całe
grono redakcyjne, a więc Jana Tre-
pczyka, Aleksadra Labudę, Bruna
Richerta, Jana Rompskiego czy Jana
Szutemberga oraz innych.